

BARCELONA 12 ABRIL 1890

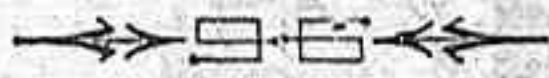
SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Copia fot. de M. Mayorredona.

V. Bataguer

CARTAS A N' EN BENET

III.

DECADENCIA DEL TEATRO

SE conta d' un gran home, no recordo quin va ser, que sentint disputar als metjes respecte a la seva malaltia, va esclamar: *Vosotros discutís, y yo muero*. Vet aquí, Benet, lo que podria dirse referent a lo que hem dat en proclamar *decadencia del teatro espanyol*. Tú escrius, aquell escriu y jo escrich sobre aquest assumpto; molts son los que hi pensan, y tinch observat, que casi tots perdém temps buscant las causas, sense atinar en un remey, un tant sols que basti a evitar o aminorar los efectes de la *malura*.

Sol succehir en moltes cosas: Vosté ha perdut la gana, li diu un metje al pacient, a consecuencia de *tal* o *qual*.—¿Y qué haig de fer per recobrarla?, es lo primer que se li acudeix al malalt preguntar —Oh... ja veurá... esforsis... prengui estimulants, no 's preocupi... ab lo temps...— Aquesta será poch més o menos la resposta del doctor.

Tú, y ab tú tots los crítichs que han tocat aqueixa questió, sou altres tants *galenos* que viviu penetrats, convensuts plenament d' haver donat ab lo *quid*, d' haver trovat lo perquè de la *decadencia*, y ho exposéu al públich ab una formalitat y una bona fé que jo os enveijo.

* *

Pero... ¿y lo remey?... Lo remey... tu ho dius en la teva última carta: "Sapiguda la causa, la mitat de la partida está guanyada. Casi pot dirse que 'l remey consisteix en fer lo contrari d' alló per lo qual creyém que lo teatro ha vingut a menos."

Teoría enginyosa y a cop d' ull tan senzilla com de resultats positius y rápits. Més, jo he llegit de crítichs bastant enrahonats, conceptes, opinións y criteris que, després d' haverme semblat inductables, han resultat negatius. He vist y sentit per exemple, atacar al difunt Calvo, y a n' en Vico, dihentlos que dels mals resultats de las sevas campanyas artísticas ne tenía principalment la culpa lo seu empenyo en donar predilecció a las obras de genero romántich, que avuy no fa 'l pes. Lo públich, diuhen, vol que l' art visqui la vida moderna, que s' adapti al gust predominant en una época com la nostra en que tot lo real se fá indispensable y es punt culminant del nostre modo de ser. !Qué sabém nosaltres, fillet, qué sabém nosaltres!

En contraposició ab aqueixa apreciació que será molt justa, hem vist companyias representant obras de punta del modern teatro francés; hem enmatllevat un teatro més nou, més *del temps* que 'l nostre. ¡Y per' xó 'l públich no hi ha acudit, la campanya ha sigut aixís mateix poch menos que estéril, inproductiva!. ¿Per qué?...

* *

Tocant a l' art dramátich, que ve a ser com lo mirall ahont se dibuixan o transparentan costums, defec-

tes, la vida general d' una societat, d' un poble, cada pais te 'l seu públich especial, y cada públich se compon d' una série de individuos qual temperament peculiar influeix d' un modo directe en lo gust o afició; a un género en armonía ab son instint y predilecció ab la seva manera de pensar, de obrar y de sentir; ab son nivell intelectual, etc., etc.

Donchs bè: lo nostre temperament meridional, s' avè millor al estrépit que a la corrent natural dels fets; al impressionisme millor que al càlcul; a alló que ataca als nérvis, ab més facilitat que lo que ataquí al sentiment. Per' aixó aplaudim rabiosament y celebrém ab entussiasme 'ls esclats d' un *Don Juan Tenorio* que 'ns afalaga y mou de la cadira cometent barbaritats com lo de pegar a son pare, *birlar* a un company la *dama*, sembrant arréu lo deshonor, la infamia, regantho ab sanch de las sevas víctimas; arrivant fins a escarnir lo sentiment religiós en poble ahont tan arraigat se trova; perdonantli tot en gracia a son esperit bélich, son valor temerari, los seus *arranques* de despreocupació devant del perill, son carácter *únich* que 'l fan una creació de la fantasía. un fruyt de la imaginació febrosa més bè que un personatge real, humá.

* *

Hi ha qu' ensenyar a aquest públich, acostumarlo a las obras modernas, al bon gust; fentli seguir la corrent. ¡Dificilíssim!... Som esquerps y no 'ns avenim tan fácil a las obligacións que vulgan imposarnos. Lo dictat de la rahó no l' obehim sempre; som, com he dit abans, més temeraris, més arrebatats que pensadors o especuladors, en tot, en la guerra, en l' art, en la vida pública y privada.

No obstant, estém de acort: hi ha que fer esforsos... pero, ja tenim altra vegada en planta la questió de lo primitiu. ¿Quí será empresa?... ¿quí actor?... ¿qui escriurá obras que, durant llarch temps, dónguín més pérduas que beneficis?...

S' ha fet la prova y no podrás, amich Benet, tatxarme d' exagerat. Agafa una companyia, lloga un teatro, fes fer obras de Moratín, Ventura de la Vega y altres per l' istil. Si fas cap diner que 'm pelin. Dóna *La Gran vía*... y ¡*Al agua patos!*... Ja 'm tornarás la resposta.

Dirás tú: —Y 'l teu remey?...— Espérat, jo no soch metje. M' entretinch únicament exposante consideracións. Més, jo 't prometo en la próxima carta apuntá *algo*... y veyám si *toco*.

ANTÓN PAGÉS

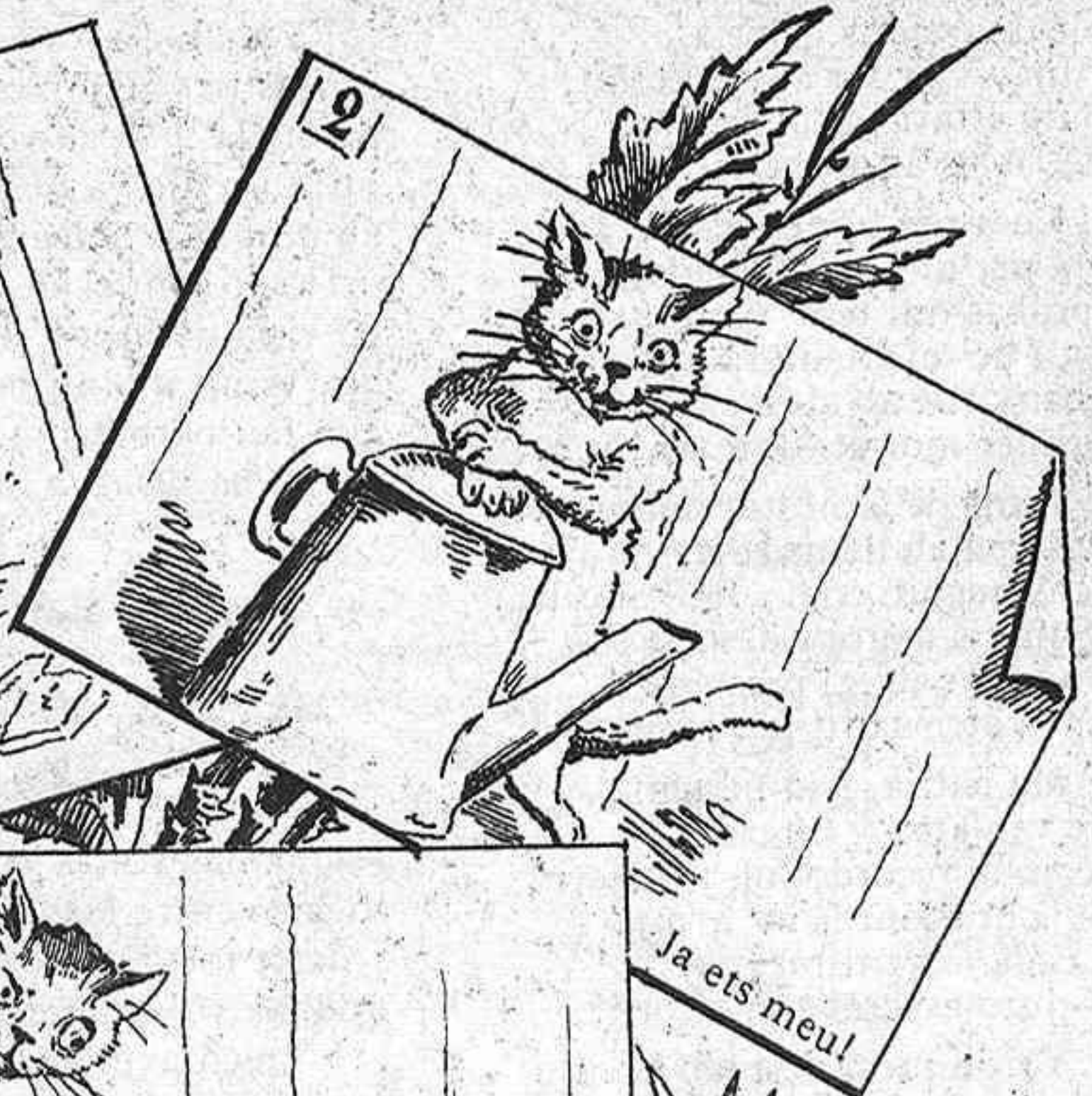
LA TINTA

D' una ampolla de porró
va posar orgull, la tinta,
perque pera son tinté
d' ella un sabí se servia,
y al eixir en bells escrits
d' alabansa 's feya digna.
Prou se creya la ignorant
ab sa folla fantasía,
que son líquit es lo *quid*
de las fullas de tot llibre.
¡Quants y quants en aquest mon
s' equivocan com la tinta!

FRANCESCH MARULL.

Ay, manol!... ja t' hi filat!

Ja ets meu!

Redeu, que surt p' el bróchl...

Ja t' arreglaré.

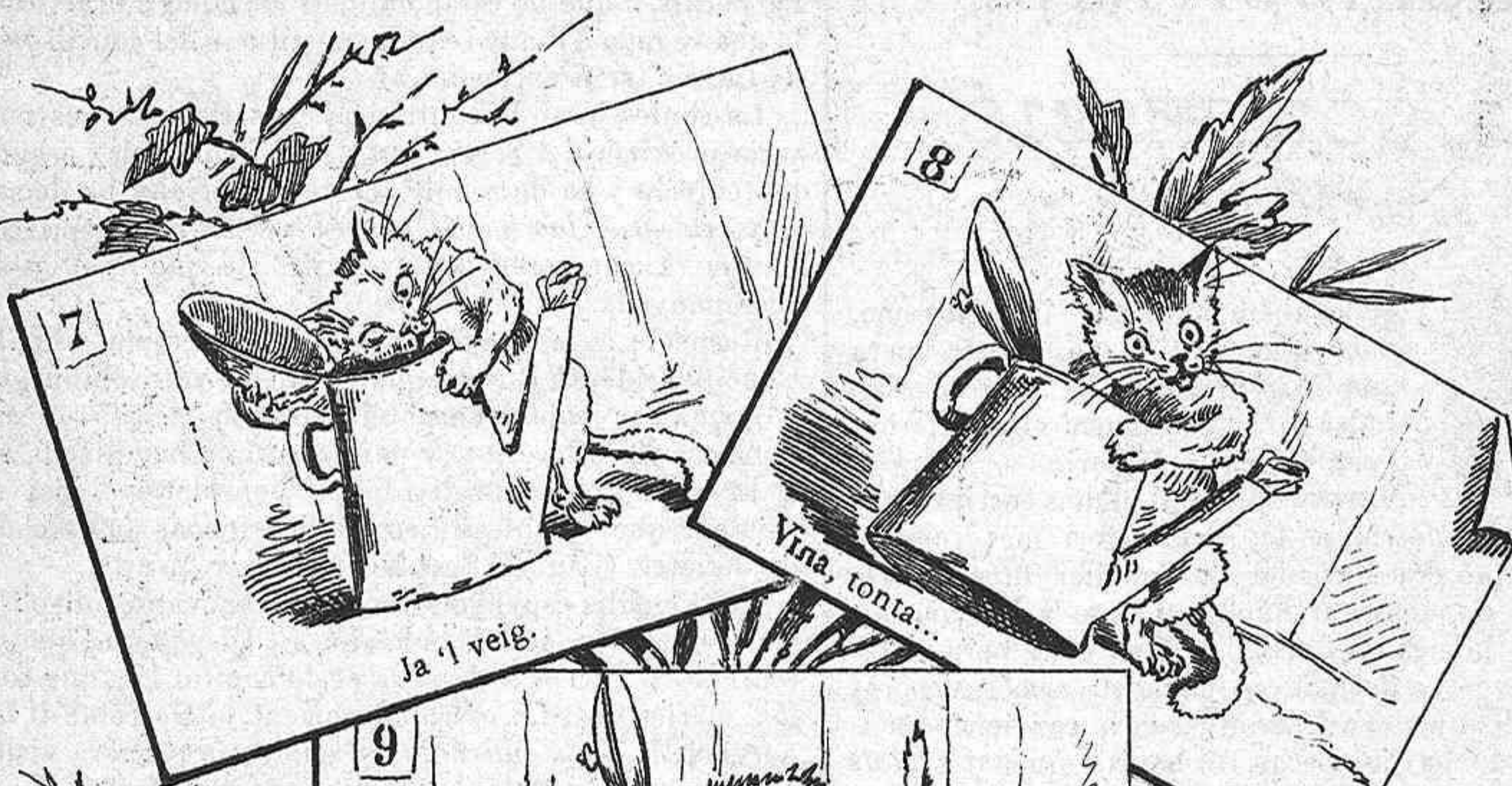

Tèl...

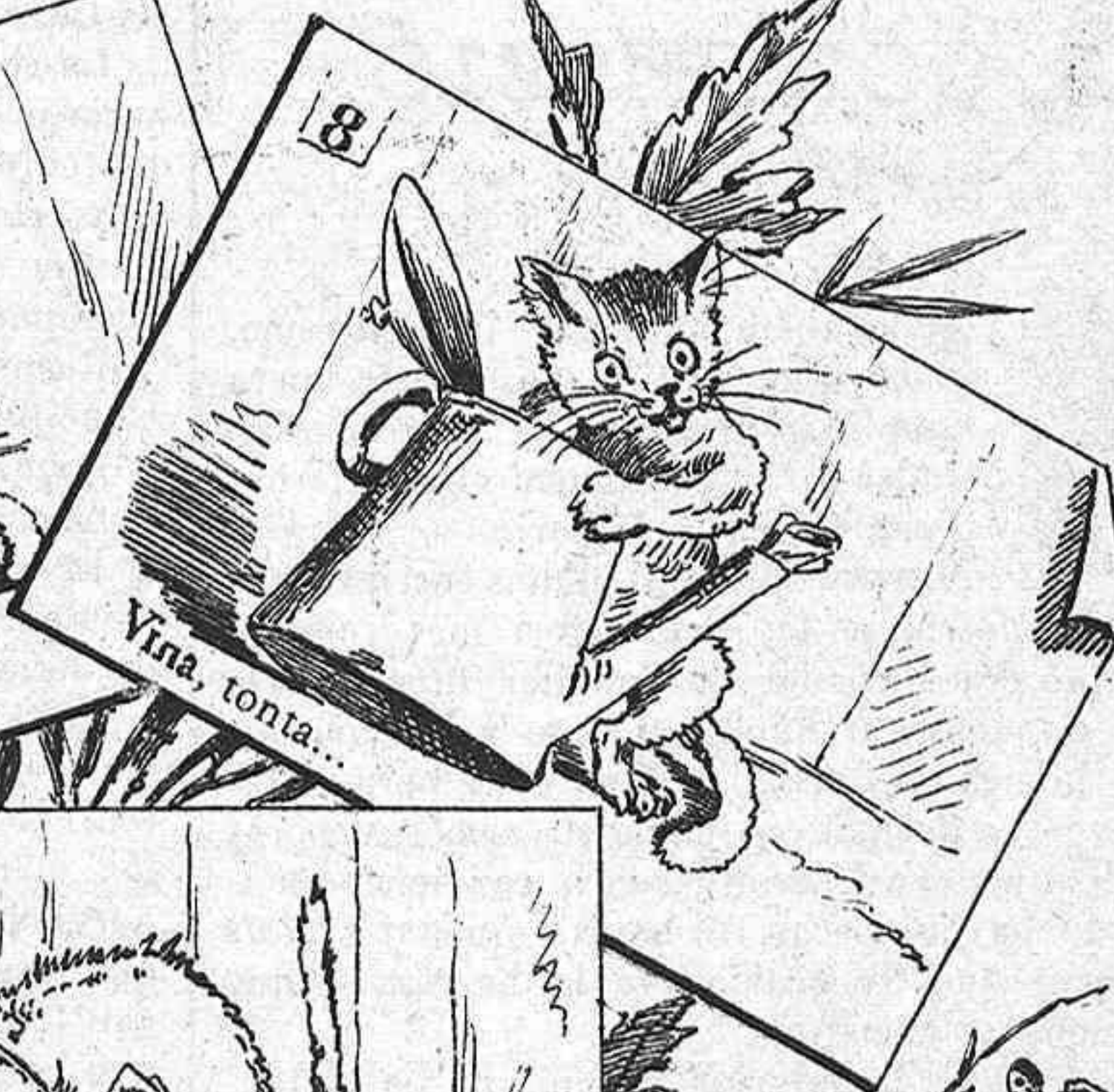

Ara si que t' hi tinch.

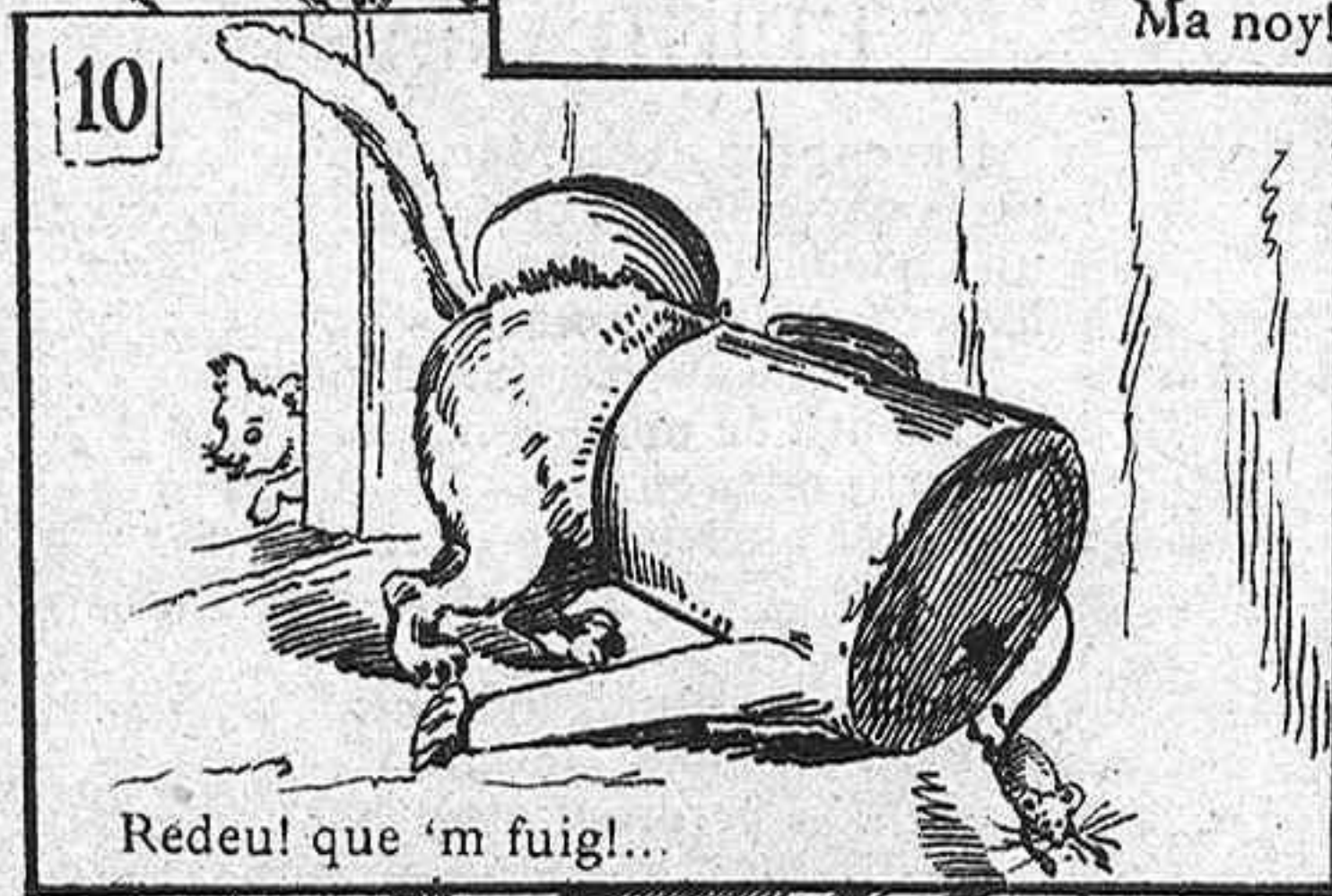
Ja 'l veig.

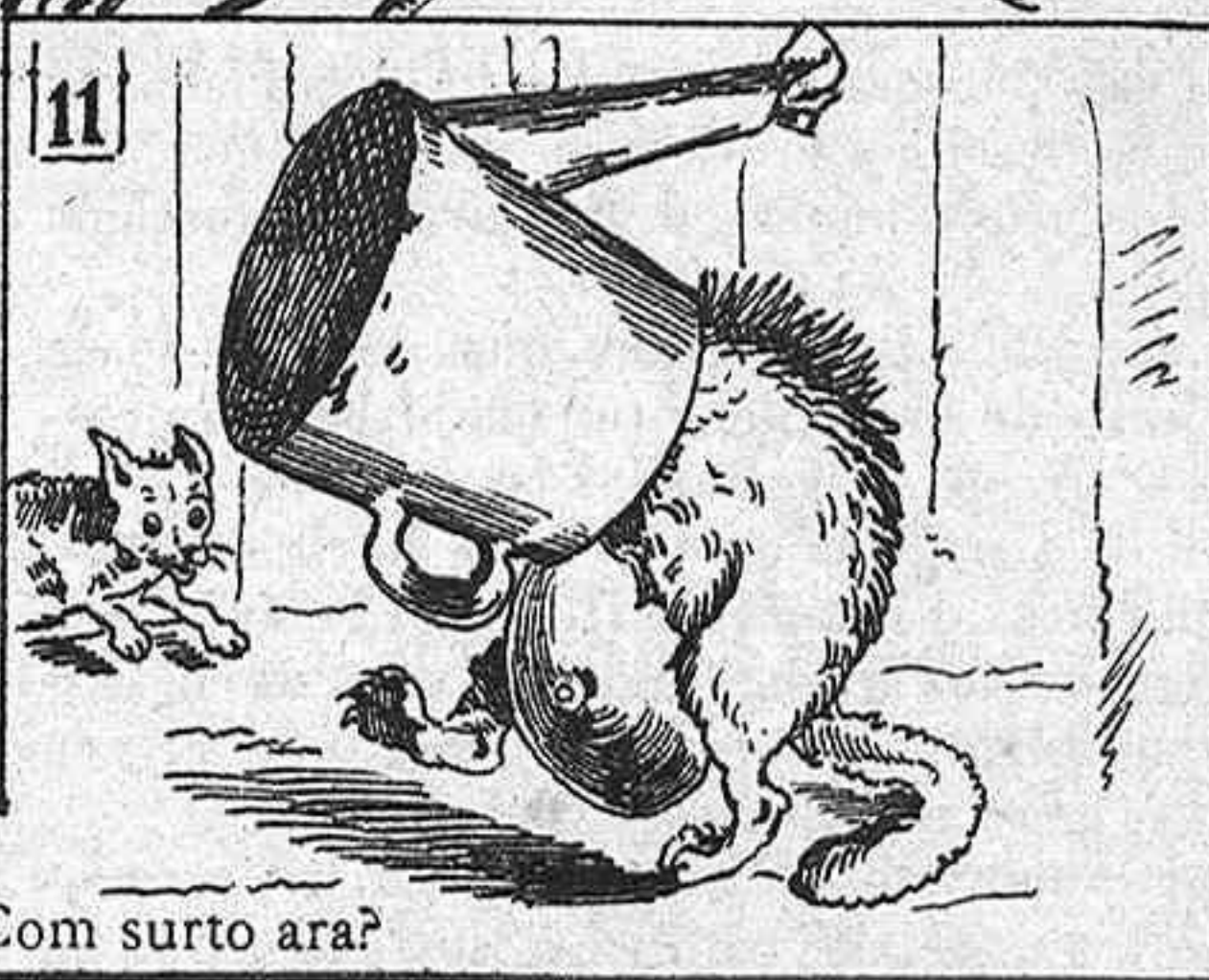
Vina, tonta...

Ma noy!... aixó es furadat!

Redeu! que 'm fuig!...

Com surto ara?

Epl... No ¡¡juguém!!

J. Amigó
90

GURIOSITATS

LA CONFESSIÓ

A qu' acabém de passar la Quaresma, época que destina la Iglesia pera cumplir lo precepte de la confessió, vindrá á tò que diguém algo referent al seu origen é historia.

Segons opinió d' alguns escriptors la Confessió, en la seva época més remota, no era auricular sino pública; una especie de mostra d' humillació que 's donavan los homes los uns als altres com pera castigarse del mal qu' haguessin comés, després de lo qual 'ls quedava tranquilisada la consciencia pensant que si bè havían pecat, n' havían quedat *saldats* ab lo torment que 'ls ocasionava la baixesa á que voluntariament se sometían.

En controversia á la anterior opinió, hi ha la teològica ó siga la de la Iglesia que aclama la confessió com instituhida de dret diví; fundantse en que, á més dels textos que concedeixen als apóstols la facultat de perdonar los pecats, hi ha los testimonis de Sant Cebriá, Sant Bernabé, Tertuliano y altres *pares* apolo-gistas dels primers segles que parlan ab lo mateix sentit.

Diuhen los teólechs catòlics que ja en lo segle II 's parla de la confessió auricular y no pública.

Abans del any 250 era sols facultatiu dels bisbes lo poder oir en confessió, y lo Concili de Cartago (390) concedeix á los *prbrs.* aquest dret, durant la ausencia dels Prelats.

Envers l' any 250 diu Sócrates que després de la persecució de Decio váren nombrar los bisbes un presbítero *penitenciari* per' escoltar las confessions.

Lo Concili de Letrán IV que va tenir lloch en 1215, durant lo pontificat d' Ignocenci III, va ordenar en son Canon 21 que tots los fidels, desde la edat de la discreció estavan obligats á confessar sos pecats al seu *propi sacerdot*, quan menos una vegada á l' any.

Sobre la paraula *Sacerdot propi*, han existit controversias entre los mateixos catòlics, sostenent que no es solsament lo párroco, sino tot confessor aprobat. Aquesta opinió ha sigut confirmada per molts pontífices.

Joan XXII en 1321 va condempnar al doctor Joan de Poilly qu' havia sostingut lo contrari públicament (Henry, Hist. ecles. Lic. XCII, párrafo 54). A pesar de que, en 1281 un Concili de Paris compost de 24 bisbes y de gran nombre de doctors havían decidit la qüestió en favor dels párrocos, qual decisió va ser confirmada per lo papa Sixto IV en 1478.

Los cánons del Concili de Trento sobre la confessió, deyan: Si algú negués que la Confessió sacramental está instituhida per dret diví; será excomulgat. (Canto VI Sess XIV.) Si algú afirmés que per alcansar lo perdó, no es necessari confessar totas y cada una de las culpas mortals y de las que després de detingut exámen, se 'n fássi memoria, lo mateix que las venials, será excomunicat. (Canto VII.)

Si algú digués que no es possible la confessió de tots los pecats, ó que no están obligats los fidels á practicar-la una vegada á l' any segons constitució del concili *gral* de Letrán, será excomunicat.

La confessió ab la contrició y la satisfacció, es materia próxima del Sagrament de la Penitencia, segons los teólechs y ha de reunir quatre condicions; ha de ser *vera, íntegra, lacrimatis et obediens*, en quals epitotos llatins 's concretan los requisits de que ha d' estar acompanyada.

Respecte á la confessió pública y secreta, diu lo Concili Tridentí: Encare que Cristo no va prohibir que 's poguessen confessar públicament los pecats en satisfacció del interessat y per sa propia humillació, no n' hi ha cap precepte diví ni pot considerarse just ni prudent que 's confessin en públich segons quina clase de delictes. (Cap. V. Sess XIV. De sacr. penit.)

Los concilis espanyols váren dictar varias disposicions respecte á la confessió. El Hispalense, que va tenir lloch en 1512, disposa en lo capítol IV, que tots los metjes guardin escrupulosament la Decretal d' Ignocenci III, *Cum infirmitas*, y que en la primera visita que fassin als malalts los fassin confessar, y si s' hi negan ó no ho compleixen, no tornin á visitarlos hasta que ho hagin fet cumplertament en bè de la seva ánima, imposant als metjes que no observin aquest mandato la multa de 200 maravedisos en favor de l' Iglesia y pena d' excomunió.

Varios altres concilis s' expresan de idéntica manera.
PEPET DEL HORT.

EPIGRAMAS

Havent renyít en Marfá
no fa gayre ab la Roser,
un castellá trapasser
lo perquè li preguntá.

Y ell, que aborreix als donetas,
volguentli da una llissó,
va dirli, mitx en sigró:

—¿Per qué? Perque... *no te metas.*
ABEN-YASUNG.

—Jugant anit en Ferrán,
va perdre prop d' un milló.

—¿Y, va perdre 'l, de debó?

—No; que 'l va perdre jugant.

—Diu que 's casa la Pauleta.
¿Que ja ho sab, senyor Sevé?

—No ho sabia. ¿Y ab quí 's casa?

—Ab un jove que 's banqué.

—Si que fa, donchs, bon casori;
¿banqué diu?

—Si; es un de aquets
que crech que 's guanya la vida
tot fent banchs, y tamborets.

DOLORS MONT.

A un pagés que s' esclamava,
per que li váren robar
un rellotje que portava
que á can Costa va comprar,
va dirli 'l fill d' en Quintí:

—Robá es mal fet, la vritat;
pro no m' el pendrán á mí.

—¿Perqué? li va dir cremat
lo pagés—perque á n' allí
fa poch que me l' han robat.

DOMINGO BARTRINA.

MEMORIAS D' UN BOLERO

Continuació del Capítol XIII.

(ENTRE PARÉNTESIS)

Habent rebut pel correu
anònims estafalaris,
fent judicis temeraris
d' un intent que no es lo meu;
tinch que dir en alta veu:
«qu' escrich sols una *novela*
»que per ferla 'm dóna tela
»lo mon, y més me 'n prepara,
»ab aixó, si algú es confrare,
»tè ordre de... pendre candela.»

Més ay, no obstant sa bravura
y propósitos ¿quí es qu' atura
l' abordatge d' un *Nabab*,
d' un qu' ab *unsas* apedrega
y ab bitllets del Banch ofega
la rahó, fent perdre 'l cap?

¿Com podian las pobretas
resistir, si ab malas tretas,
las butxacas del milort,
en vers de balas llensavan
grapats d' or que destrossavan
las corassas del seu cor?

No cal dir, qu' ab quatre dias,
tenint tantas *simpatias*
lo Got-dem, á discreció,
no sabent com resistirse,
las *fragatas* van rendirse,
deshonrant son pabelló.

Obtingué la preferencia
de l' inglés, l' hermosa Hortensia,
y esclava fou de l' inglés
que á tot' hora li donava,
y de darli no 's cansava
solment contenta estigués.

Vestida á tall de marquesa,
l' artista tornada inglesa
lluhia per tot arréu

trajos de telas costosas,
llassos, blondas primorosas
y pulseras de molt preu.

A espensas del tarambana
inglés, per la Castellana
y 'l Retiro, en faetón,
la filla gran de 'n Cirera
sovint feya la *carrera*
ab orgull alsant lo front.

Per més que la moral diga,
l' amiatat, may los cors lliga
d' un pobre y d' un opulent.
L' Hortensia y Leonor renyiren
desde 'l día que vestiren
d' un modo tan diferent.

L' una, encare en l' escenari,
sols trovava un perdulari
que li pagués lo sopá,
l' altra de riquesas plena
no ballava ja en l' escena,
y á un Rostchild feya ballá.

Natural cosa es l' enveja
en las donas; las mareja
d' un altra las perfeccions,
sent la llengua una mal' eyna,
lo despit li dóna feyna
y tot son murmuracions,

La Leonor qu' abans aymava
á l' Hortensia, l' envejava
desque va aixecar lo vol,
y á tot' hora que podia,
contava tot quant sabia
trayentli 'ls drapets al Sol.

L' Hortensia que va saberho,
sense dirli: ¡Aqui t' espero!
donant un pas atreuit,
á pesar d' anar tan *curra*,
me li va clavá una surra
que feu riure á tot Madrid.

Lo dibuixant de *La Avispa*,
(xicot de bastanta xispa)
passava en aquell moment,
y armat de la llapidera
tragué cópia á sa manera
d' un quadro tan *contudent*.

Y l' inglés, per desventura,
al veure en caricatura
á la dama del seu cor,
emprenqué de rabia pródich
al Director del periódich
desitjós de darli mort.

—¿Que quiere V. señor mio?
—Mi querrer un desafío
con V. por perrillán...
—¡Perillán! este es mi nombre.
—Digo que V. no ser hombre!
—Pues, hijo, ya avisarán.

A sabre va ser la festa.
Esmicolada la testa
en lo camp quedá l' inglés,
y mentres agonitsava
entre 'ls sospirs que llensava,
deya: *The fruit, fir, ever yés.*

Al saber eixa noticia
l' Hortensia, de la Justicia
pesigollas presentint,
á truco d' escabullirse
y al mateix temps divertir-se,
va marxá cap á Turín.

Deixemla allí, y de sa mare
es precis que parlem ara
fentne un capítol apart,
perque puga ta memoria,
lector, recorrer l' Historia
d' eixas donas... ¡que n' hi ha un fart!

JOSEPH M.ª CODOLSA.

Continuará.

QUENTOS

Col-loqui entre un pobre qu' un tranvia li va aixafar
las camas y lo seu metje

—Ay senyor doctor!... 'm sembla que quedaré molt
esgarrat.

—No tant, no tant... Confíhi ab mí y abans de tres
mesos ja podrá anar per tot á dalt d' un carretó.

Un altre:

—Senyor doctor... vegi que no puch dormir de cap
manera.

—Ja li faré una recepta y dormiré.

—Y si tampoch puch?

—N' hi faré un altra de més enérgica.

—Y si ni aixís puch conseguirho?

—Allavoras cridi al drapayre y vénguilli 'l llit.

Vuyt dias després d' haverse prohibit las represen-
tacions de *Tartufe* de Moliere, va posarse en escena
ab aplauso, *Scaramuccia remite*, farsa altament llissen-
ciosa.

Lo rey qu' havia assistit al espectacle, va dir al sor-
tir, al gran Condé:

—Voldria saber per qué los que s' han escandalisat
tant ab la comedia de Moliere, no dihen rés d'
aquesta.

—Senyor, respongué lo príncep, perque en aquella
s' ofenia als devots y en aquesta sols s' ofén á Deu.

—Pau, que creus ab la trasmigració de las ánimas?

—Molt! tant, que sè que jo he sigut burro.

—Ja 'm fá gracia .. y quan vas esser burro?

—Quan?... Aquell dia que vaig deixarte aquells deu
duros.

SANTIFICACIÓ DE FESTAS

CONTRA LOS TRAJOS DE LAS BAYLARINAS

—Posarhi remey precisa y ara es lo temps oportú; fins mudarse la camisa es treballar!

PORTER

—Ben segu; mes, si á tal extrém 's dú, tampoch podrá dirse missa.

Enigma social que jo veig descifrat á las claras las sevas mateixas caras ja portan la solució.

—A tal punt hem arribat que resisistir mes no 's pot tanta deshonestitat! Ja alló es anar despullat!

MOSSEN PAU

—Pero... que no han reparat que vostés ho ensenyan tot?

NOSTRE RETRATO

Publiquém avuy lo del Excm. Sr, D. Victor Balaguer personalitat distingidíssima que per un camí de laboriositat y honradez acrisolada ha arribat á desempenyar los mes elevats càrrechs del Estat.

Tendre é inspirat poeta, ha sigut un dels fills mimats de las nou germanas, deventli sas millors páginas la Poesía de nostra terra, y havent sigut sa fecunda inspiració font hont han alimentat la seva, gran nombre dels nostres mes celebrats poetas.

Lo nom de 'n Balaguer seguirá en lo catàlech dels Fivallers, Claris, Tamarits y tants altres ilustres que forman lo motiu del llegítim orgull de la Patria Catalana.

A. F. C.

Teatros

PRINCIPAL.—Pera principis de la setmana entrant está anunciad definitivament lo estreno de *España* viatge cómic líric dels senyors Palencia y Caballero.

Sabém que per presentar la obra ab lo degut aparato no s' ha planyut gastó de cap classe.

Del decorat, obra dels senyors Busato, Bonardi y Chia, ne tenim las millors noticias.

ROME.—Lo próxim dilluns tindrà lloch lo benefici del aplaudit actor senyor Daroqui.

Se posará en escena lo drama: *La huérfana de Bruselas* y *Embolich de cordas*, no dubtant que obtindrà una bona entrada pus son obras las dos de bon abolengo.

Lo próxim dimars estreno de la comedia del senyor Martí Folguera: *La dona honrada*.

CATALUNYA.—La *reprisse* de *Los zangolotinos* ha dat ocasió á la senyoreta Martínez de demostrar que note rivalen tot lo que perteneix al género tauromáquich. Verdaderament es impossible imitar ab mes *vis-comica* las variadas *gracias* toreras, no descuidant un sol detall del que solen emplear los mes afamats destres. En l' altra part de la sarzuela la trobarem exagerada, causant també un mal efecte ademés, lo trajo massa curt ab que 's presentá. Com en la temporada d' inauguració, estigueren molt bè la senyora Guerra y los senyors Bosch y Chaves en sos respectius papers.

També s' ha representat de nou: *De Madrid á Paris* ab la particularitat de desempenyar la senyoreta Martínez la *Golondrina* y *La Chata* cobrant ab tal artista notable relleu lo *tercetto* de las cigarreras.

GAYARRE.—Altra ocasió ha tingut la senyoreta Ferreti de fer gala de sa bonica veu y preciosa escola de cant en la ópera *Luccia*, obtenint una merescuda ovació en lo tercer acte. Lo senyor Ventura s' encarregá de la part de baritono, obtenint justos aplausos; honor que també alcanzá lo senyor Tromben.

Lo baix senyor Vazquez volem creurer que estava malísim de veu, pus del contrari no creyém pugui fer carrera. Lo mestre senyor Subeyas fent prodigis ab sa batuta.

Per debut de lo baix senyor Planas s' executá diumenje á la tarde la ópera *Faust* y á pesar de desempenyar la part de Mefistófeles per primera vegada, ne sorí ayrosísim. Bé com sempre la senyoreta Huguét y lo senyor Bertran. S' encarregá de la part de Valentin lo senyor Ventura que fou molt aplaudit en lo segon y quart acte per sa preciosa veu y mimica de bona escola que impregná en lo personatge.

Nostre aplauso á tots quatre artistas catalans que ab una modestia que 'ls honra no 's desdenyaren de debutar en un dia festiu per la tarde.

La senyoreta Huguét al acabar l' ária de las joyas que cantá ab la maestria acostumada, fou obsequiada ab un precíós y artístich mirall, ofrena feta per lo coro de senyoras.

Lo públich s' associá á la demostració de simpatia de que fou objecte.

Ab la ópera *Un ballo in maschera* debutaren las senyoras Angelini y Calvera y lo senyor Astillero, lluhintse de un modo molt notable lo baritono senyor Astillero per sa bonica y robusta veu, que li permet emitir ab facilitat las notas, havent obtingut una ovació en la preciosa romansa del quart acte.

De la senyora Angelini 'ns reservém nostra opinió fins á una altra ópera, pus doná á coneixer estar sumament emocionada, no obstant se feu aplaudir. Bé la senyora Calvera en lo simpátich *paje* que executa.

NOVEDATS.—A causa de varias obras que s' han hagut de fer en lo escenari, hasta avuy no podrá tenir lloch l' estreno del drama de gran espectacle *Jenny* que creyém cridarà vivament l' atenció en lo quadro final per ser d' un grandíós efecte escénich.

TIVOLI.—La sarzuela en 2 actes *El alcalde de Strasberg* que serví per debut de la *troupe* Cereceda, respecte á la part musical sols sobresurt un interminable *tercetto* cómic en lo primer acte y un coro y marxa final del segon. Lo resto, poca gloria reportará á son autor lo mestre Milloker deixeplo del célebre Suppé.

En son desempenyo (encar que poch hi pogueren fer per la nulitat del argument) se distingiren las senyoras Montañés y Mariscal y los senyors Llorens, Mata y Pinedo.

Lo protagonista estigué á carrech del senyor Hidalgo que á nostre entendre exagerá molt en lo segon acte.

Se representá com á final la coneguda sarzuela *El plato del dia* en la que sols sobresortiren la *sopa de fideos* y los tres *rábanos*, particularment lo senyor Pinedo que hi estigué inmillorable. En los demás *manjares* hi hagué de tot.

CIRCO ALEGRIA.—Divendres passat se representá la ja popular sarzuela del senyor Caballero, titulada: *Chateau Margaux* habentse fet aplaudir la senyora Rodriguez en lo paper de Angelita. Los demás artistas estigueren molt inferiors á la obra y á la senyora Rodriguez.

Notable éxit alcanzá la refundició á sarzuela de la ópera de Bizet: *Carmen* que ab bastant acert ha arreglat lo reputat escriptor senyor Bray. La obra en conjunt, encar que concienzudament arreglada se notá en lo autor certa inesperienza del teatro que fá que 'ls personatjes en alguns moments no tinguin vida ni relleu. Una bona mostra de nostra opinió es la carta que *Micaela* entrega á *José* en lo primer acte, carta, que per ser interminable fa que la senyoreta Sendra (*Micaela*) hagi d' estar poch menos qu' encantada. Ab tot lo senyor Bray mereix l' aplauso que ab tant d' agrado li prodigá lo públich, fentlo sortir ab insistencia als finals dels actes primer, tercer y quart.

També en gran part se deu lo bon éxit, al mestre senyor Perez Cabreró que ab sa batuta sabé vencer totas las dificultats, logrant en la orquesta y parts cantábils notable colorit.

Acertada estigué la Empresa ab la elecció de la protagonista confiantlo á la tiple italiana senyora Giorgio, que á pesar de son natural accent italiá, lo molt carinyo que professa á la llengua espanyola, feu que ne sortís bastant triunfant, y se fes acreedora al aplauso com podria lograrho la mes reputada tiple espanyola.

Bé la senyoreta Sendra y los senyors Garcin, Bassols y Roca.

Lo senyor Tormo 'ns semblá estar ronch y lo senyor Campos (antes Montagat) molt desigual.

Vist lo franch éxit obtingut, sembla que hi ha *Carmen* per temps. Celebrarém siga aixís.

CALVO-VICO.—Ademés del notable concurs del reputat actor senyor Riutort, la empresa ha reformat lo quadro dramátich ab valiosos artistas com son las senyoras Solá y Perriú y los senyors Riba y Millá. Ab tals elements ademés dels primers artistas que ja hi havia en la companyia, no es estrany lo notable desempenyo que en las dos testas passadas obtingueren los dramas: *La vida es sueño* y *Pedro el bastardo*, distingintse d' un modo magistral lo senyor Riutort.

EDEN-CONCERT.—En aquest concurrít local sembla que la Direcció ha acordat representar las obras líricas mes notables de nostre repertori, habent inaugurat tal idea ab *El reloj de Lucerna*, la que ha obtingut un éxit extraordinari tant per la brillant execució que ha obtingut de casi tots los artistas, com per la propietat ab que ha sigut presentada.

En lo desempenyo se distingiren las senyoras Colomé y Diaz y los senyors Ballina, Rumia y Gavilanes.

Nostre aplauso al senyor Galofre per las mostras que ha donat de saber correspondrer dignament al favor del públich.

UN CÓMIC RETRAT:

UNS QUANTS DIAS DESPRES...

—Fins avuy?... Per qué venias?
—Ja t' ho explicaré, Ramona;
es que van darmé una mona
que m' ha durat quatre dias.

—Hasta hoy no vuelve V. al almacén?
—Jo le diré... Com que daban monas, me consellaron
que no sortiese al carré.

Voldria morí en aquesta posició

Campanadas

Lo Sr. Cassola ha dit que lo govern ha tractat al general Dabán com si fos un cabo d' esquadra.

Hauria d' haver sigut aixís; un cabo d' esquadra ja seria á la sombra y qui sab de quin *estaro*.

Vaya una democracia!...

A propòsit de la puntada de peu que va aplicar l' Emperador d' Alemanya en l' extrém del *recte* del general Vanderee, som d' opinió qu' encare va ferne poch lo net del vencedor de Sedan.

No volen reys?... Donchs lo mes lògich es que lo rey 'ls hi falli l' as d' oros.

Recordém á las senyoras que pretenen complerta santificació de las festas, que la feyna de las cuyneras y cambreras es una feyna com qualsevol altra y que lo ficarse al llit sense fer, y menjar rescalfat, no deixa de ser un sacrifici devant de Deu y un exemple digne de ser imitat per tots quants pretenen aquesta justa reforma.

Con que, ja ho saben; si los dias festius de bon matí, no envían tot lo servey á passejar, no las crech.

Ja tenen á Madrit un Aníbal; aixís va nomenar una veu al general Cassola en lo acte de darse llustre en lo Congrès.

Nosaltres ja teniam abans un Shakespeare, un Moratín y un que fa baladas iguals á las de Schiller.

Y no contém un Noy de Tona, un Hi era bó, y otras emi-nencias per l' istil.

Donchs, qué 's pensavan?

Lo general Cassola sembla que vol demanar la llicencia absoluta.

Es clar, fa bè; aixís hauria de ferho Martínez Campos y molts d' altres.

Y hasta renunciar á la paga.

Quin xasco pel govern!

Las senyoras de la aristocracia madrilenya intentan conseguir que las *bailarinas* del Real vagin vestidas més honestament, amenassant ab no acostarse al teatro en cas de no lograrho.

Lo que no 's diu si aquellas senyoras váren fer la petició ab lo trajo qu' acostuman á portar quan 's presentan en lo colisseo.

No las han vistas?

Lo dilluns al matí un rata s' emportava *nada menos* que duas taulas de mármo del café del Teatro Gayarre.

Taulas de mármo!... y duas!

*Si esto es con los violines
que será con los abrigos!*

Van á provehirse per oposició varias escolas de la Provincia de Girona.

Lo colega d' hont extreyém la noticia indica localitats y pagas.

Pagas!

Nominals?

Dias passats s passejava lo célebre Vazquez Varela en Valladolid mano á mano ab Lola la bitlletera.

Qué devían enrahonar?

Sembla qu' están molt adelantadas las obras del palau reyal del Parque, tant, que 's conta puga ja aubergar á la Reyna regent si ve á visitarnos en lo próxim mes de Maig.

En cambi, l' empedrat del *carrer nou* va á pas de tortuga.

Diuhén d' Antequera que una d' aquestas nits passadas una màniga de vent va endursen la garita de consums ab lo burot dintre.

Quina màniga 's deuria necessitar per endursen lo Congrès en un dia d' entrada?

Los industrials del joch de las *tres nouhetas* van sentar sos *reals* lo diumenge passat devant del Parque de la Montanya.

Que no va fer prou l' autoritat en tréurels de la vía de Vilanova?

Hasta pot ser que 'ls treguin ara també d' aqui y tindrán qu' anarsen á un altre puesto.

Pobre gent!... be es prou pena!

En molts carrers 's nota un insoportable olor que surt de las clavegueras, demostrant clarament que los enagos de la *Comtesa* son tan nets com en temps de l' altra bugadera.

Abans l' empolainavan no més de fora.

Veyám si ara no l' empolainarán de fora ni de dins.

S' invita á tots 'ls adherits á la idea de la «*Associació Literaria*» iniciada per lo setmanari catalá *Lo Pregoner* á una reunió que tindrà lloch lo diumenje 13 de Abril corrent á las 3 de la tarde en lo local interior del Café de Lyon, Carme 10.

Y, á quants estém de Reformas de la Ciutat?

Qué se 'n ha fet d' aquells plans, y d' aquella activitat anunciada?

Aquellas notables vías,

qué se hicieron?

Y lo carrer de Bilbao

y tants altres,

á dó fueron?

Veyám si al últim lo senyor Mellado encara 'ns haurá fet una mala partida...

Y los comptes del nostre Municipi?

Senyor Maciá; no va oferir presentar al públich l' estat *financier* de la nostra ciutat comtal?

Pot ser no ho fa perque no quedém esglayats y sorpresos del estat satisfactori en que 's trova?

No déu ser pas que li posi impediments algú?

Si acás, ja pot dirho, ja.

No ho farém córrer.

Un periódich extranger: *Pall Mall Gazette* refereix que lo fonógrafo de Edison ha fet fa poch que un predicador mort pronunciés l' oració fúnebre dels seus propis funerals.

No hi ha necessitat de dir que aquest discurs d' *ultra-tumba*, va produhir verdadera impressió en l' auditori.

'Ns sembla que várem sentir á dir que s' havían perdut alguns llibres del Hospital d' Higiene...

Que ja 's varen trobar?

No es per rés, no; No més per saberho.

Curiositat... senzilla curiositat.

Lo de Manresa encara no está resolt.

Un obrer va destriar en una reunió fins los beneficis qu' adquireix cada fabricant de texits y filats.

Quan dich qu' avuy dia lo mes tonto es bo per bisbe!

No 's llunyá lo dia en que las inteligencias derrocarán lo feudalisme industrial de la mateixa manera que fou derrocat per ellas mateixas lo autocrátich de la edat mitxa.

Qui s' oposa á la marxa del temps!

Los assientos de la catedral de París han produhit en las sis conferencia donadas en la quaresma per lo pare Monsabé la cantitat de 17,148 franchs.

Y que vagin dient que los francesos son heretjes.

Diuhén que dos generals s' han empenyat en volguer sebre y ho han exigit aixís al Director de *Lo Temps* lo nom del autor d' un suelto que denigra á aquella respectable classe del nostre exércit.

Aveyám... aveyám qué li dirán!

Hem rebut la visita del n.º 13 de *La Unión artística* que conté ademés de un escullit test referent á noticias teatrals, un bonich retrato de la aplaudida tiple Sra. Dorinda Rodríguez que ab tant d' aplauso actua en nostre teatro Circo Alegria.

La biografia que l'acompanya original de E. Eslate es molt curiosa.

Després d' una penosa malaltia ha mort lo aplaudit actor catalá D. Joan Isern 'l qual havia format part durant alguns anys, de la companyia qu' actua en lo Teatro Romea.

Descansi en pau!

Los vehins del carrer del *Conde del Asalto*, están divertits ab la calma ab que s' efectuan las obras del empedrat de dita via.

A més dels perjudicis que irroga als establiments, están sufrint los vapors de la claveguera, mes propís per agafar alguna malaltia infecciosa que per perfumar las habitacions.

REVISTA TAURINA

GRAN PLASSA DE TOROS MADRILENYA

SEGONA CORRIDA D' ABONO

 Un plé á vessar ha tingut lloch la segona corrida de la temporada.

Los toros han sigut de la mateixa ganaderia passada, excepciò de dos que provenen d' una de nova.

La Presidencia á cárrech de don Llonsa Maitines, acertada, seguint aquell refrán de: «á boca tancada, &»

Las portas del xiquero van obrirse á las tres en punt estant plens los tendidos y tribunas com la conciencia dels espanyols.

Al toch de campanilla que va suplir als destrempats clarins, van sortir al redondel alguns toros, l' un després de l' altre, que van tenir que tancarse altra vegada per haver surtit parats, fentse inútils los capots y picas dels diestros, fins que va petxar l' arena:

1.º—*Tetuán*, maliciós, de tres ó quatre intencions y ab ganas d' esmorsarse á tota la quadrilla.

Va rebre ab serenitat algunas picas sobre la cúa y després de tres parells de refiletes que ni va sentirsen, va trovarlo parat lo diestro Vermout de la Reyna, tapantse sempre, per lo que va acompanyarlo lo celebrat torero, á puntadas de peus fins á l' entrada del corral.

Riallas, xiulets y tres cigarros de paper per' lo torero.

2.º—*Tres de Janer*, corniprieto, ab lentes d' or y molta DISCIPLINA; va fer l' home mentras no li van punxar lo plumero.

Al anarlo á banderillar, va saltar la barrera derrivant á tres empleats del sentit comú y va entrar al xiquero per la portella del tendido.

Altra tanda de xiulets.

3.º—*Antequerano*. Aquest toro aixís que va treurer las puntas de las banyas á la plassa, va semblar que als espectadors los hi feyan pessigollas. Per tot no 's veyan més que bocas obertas esclatant de riure. Fins los toreros s' apretavan lo ventre per no reventarse, tant que va ser impossible torejarlo.

Veyent lo bitxo que no li feyan cas, va comensar á embestir la sorra y la barrera fins que 'l públich, empietat, va tirarli una pluja de proyectils vergonyosos obligantlo á entrar altra volta en lo xiquero que ja la

Empresa havia manat deixar-lo obert presumint lo qu' havia de succehir.

Al fugir del temporal y mentres 's dirigia al lloch de sortida, 's veyia que li anava cayent alguna cosa de desota la cúa deixant la plassa feta una llástima.

Van sortir los mossos de quadra y després d' una bona neteja, va seguir la *currida*.

4.º—*Sagunto*. Aquest toro ja havia sigut torejat en la funció anterior, pero en lo matadero va dar senyals de vida y á cópia de turrons y lavativas van reanimarlo. Va sortir campant y corrent com un boig per la plassa embestint quan li manavan una colla de tranquils que hi havia en lo tendido núm. 3 y parantse quan sentia lo só d' una esquella qu' aquells tocavan. Després de varias sorts y al anar lo diestro Vermout á pasarlo de muleta, va comensar á llepar la má del diestro que va agafarlo per una banya y va entrarlo al xiquero cargolantli la cúa.

Los de l' esquella váren xiularlo ruidosamente.

'S diu que luego van entrar á conferenciarhi per lo qu' havia de fer en las demés corridas.

5.º—*Casolá*. Al entrar aquest toro á la plassa, va eixir del carreró d' hont encara no havia sortit menjant carmelos y fumant cigarrillos, lo primer espasa *Mateu*.

Al veurel lo cornúpeto, va embestirlo buscantli 'l bulto, pero lo torero lo feya tornar boig ab verónicas, passos á la navarra y escupinadas als morros fins que va deixar-lo al picador *Cancerver* que li va deixá una esquena que semblava que li haguessin posat sangoneras.

Al últim va fugir de fástich y vergonya per la porta d' arrastre.

Gran ovació á n' en Mateu... regalantli una orella pintada á falta de la llegítima.

6.º—*Endevant*, de pocas lliuras, banyas espuntadas, de moltes agallas, ab bigoti llarch y la llissó apresada de memoria.

Las barbaritats que va cometre aquest toro no 's coneixian encara en los anals tauromáquichs.

'N Vermout va fer retirar á tots los destres y va picarlo ell mateix, lo va omplir de banderillas y no va matarlo perque diu que pensa enviarlo á un castell d' Alicante á veurer si li arregla lo cap.

'N Mateu va tornarsen al carreró á menjar carmelos altra vegada mentras presenciava, morintse de riure, la lidia d' aquest novillo que va ser una Babel de crits, xiulets y protestas.

La plassa va quedar *indisciplinada*, plena de taronjas y botellas de gaseosa vuidas.

Va ser tant lo tumulto, que vam sortir del Torín estranyant com l' autoritat permet aquests escándols en la plassa nacional.

Com la gent no estava per *gracias*, no va sortir lo toro d' aquest nom.

Hasta un' altra.

CAP Y POTA.

CORRESPONDENCIA

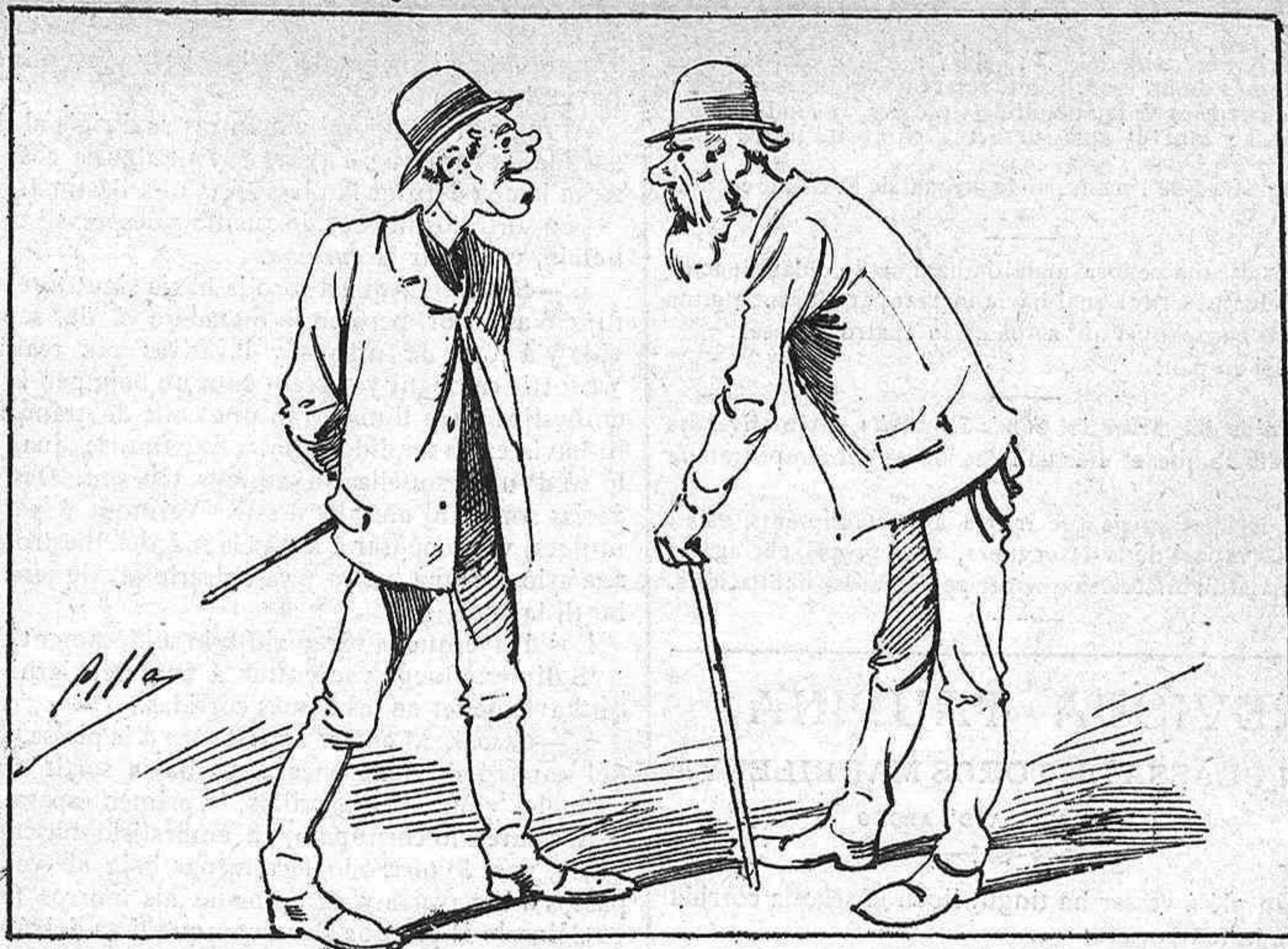
Anirá: Quimet Vinyas, Gestus II, Ego Sum, J. C. Ventura, E. Quillar, Manel Gardó, J. Casanova.—Lluís Millá, R. O. X. Lluís Salvador. No veu que rebém tant original? Ja anirá sortint.

Fins lo dia 8 inclussiu s' han rebut 13 treballs mes que no 'ns convenen.

Anirá algo de Jaume Vilageliu, J. Casals, Sacas, J. Fivaller.

B. Salou. S' ha descuidat de remetrens la solució.—Ignaci Iglesias. ¿Voldria feros un favor?—Si.—Donchs serveixis dir al seu amich Q. V. que li guardém recibos de suscripció desde lo mes d' Agost de l' any passat y que pensi en recullirlos. Ja veu que tenim rabó. Si cumplex l' encàrrech, gracias anticipadas.

QUESTIONS GENERALS

—A mi lo fer una carta va costarme cinch anys y un dia, ves si es pitxor!...
 —Era subversiva?
 —D' ordre... y falsa.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Primera animal,
 Dos y tres musical,
 Quarta inversa mineral
 Y nom d' home lo total.
 UN A. VENDRELLICH.

XARADA

Consonant es ma primera,
 la segona negació,
 un objecte la tercera
 y ma total sens guimera
 un polítich de cartró.
 P. ALAS.

PROBLEMA

Descompondrer lo número 125 en quatre cantitats, de manera que sumadas, restadas, multiplicadas y divididas per un mateix número repetit dos cops, dóngui resultats iguals.
 V. TESRUB.

ANAGRAMA

Parlant en Tot ab la Mercé
 li deya, quina tot lo seu marit!
 y ella contestá 'n seguit:
 no-me 'n parli, prou que ho sé.
 M. EMULAP.

LOGOGRIFO NUMERICCH

- 5.—Consonant.
- 1 2.—Article neutre.
- 1 4 2.—Una constelació.
- 1 6 5 7.—Instrument musical.
- 3 7 1 1 7.—Utensili de medic.
- 3 4 5 5 7 3.—Tota casa ne té.
- 1 2 3 4 5 6 7.—Un joch.
- 5 6 3 4 3 7.—Diminutiu de dona.
- 5 6 4 5 7.—Lloch d' aygua.
- 3 4 1 7.—Se 'n fabrica.
- 7 1 7.—Part d' un animal volátil.
- 1 7.—Nota musical.
- 7.—Vocal.

RAPA-VELAS.

TRENCA - CAPS

Buscar un carrer de Barcelona que tingui cinch vocals y totas iguals.

PEDRO BOLADERES

GEROGLIFICH

X
 MARS
 LLSOS
 MARS
 LL

M. SANSAR Y C.^a

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NUMERO 83

Xarada.—*Fa-ro-la*
 Xarada-Pérdua.—*Pe-pi-ta*.
 Conversa.—*Nasi*.
 Logogrifo numérich.—*Carlos*.
 Anágrama.—*Paco-Capó-Poca*.
 Ters de sílabas.—*Pa lo ma.*
 Lo li ta.
 Ma ta ró.
 Trenca-caps.—*Sota terra*.
 Geroglífich.—*Per creus, las iglesias*.

LA TOMASA

PERIÓDICCH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI
 Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. 1'50 ptas.
 Cuba y Puerto Rico id. 2 "
 Extranger id. 2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigitse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Pau, n.º 56.
 LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.